

Київський університет імені Бориса Грінченка
Borys Grinchenko Kyiv University

№2 (8) 2022

Наукове електронне періодичне
видання

**СПОРТИВНА НАУКА ТА
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

Scientific E-Journal
**SPORT SCIENCE AND
HUMAN HEALTH**

ISSN 2664-2069 (online)
DOI: 10.28925/2664-2069.2022.2

УДК 796.03+615.8

ISSN 2664-2069 (Online) | Sportivna nauka ta zdorov'â lûdini

DOI: 10.28925/2664-2069.2022.2

Спортивна наука та здоров'я людини:

наукове електронне періодичне видання. – К., 2022. – № 2(8). – 150 с.

В науковому електронному періодичному виданні «Спортивна наука та здоров'я людини» публікуються результати наукових досліджень актуальних напрямків спорту, фізичного виховання, фізичної культури, спортивної медицини, фізичної терапії, ерготерапії, сучасних рекреаційно-оздоровчих технологій, а також досліджень, що стосуються здоров'я людини та є важливими для забезпечення інноваційного розвитку України.

Наукове видання призначено для науковців, тренерів, спортсменів, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти галузі фізичного виховання та спорту, а також фахівців з охорони здоров'я, фізичної терапії, ерготерапії.

Головний редактор:

Сушко Р.О., д.фіз.вих., доцент (Україна).

Випускові редактори:

Латишев М.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Ярмолюк О.В., к.фіз.вих., доцент (Україна).

Члени редакційної колегії:

Антала Б., професор (Словацька республіка);

Навратіл Л., д.мед.н., професор (Чеська Республіка);

Барішок Т.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Нестерчук Н.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);

Білецька В.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Одинець Т.Є., д.фіз.вих., доцент (Україна);

Виноградов В.Є., д.фіз.вих., професор (Україна);

Пітин М.П., д.фіз.вих., професор (Україна);

Височіна Н.Л., д.фіз.вих., ст.досл. (Україна);

Полева-Секеряню А.Г., к.пед.н., доцент (Молдова);

Воробйова А.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Приходько В.В., д.пед.н., професор (Україна);

Девесіглу С., професор (Туреччина);

Савченко В.М., д.мед.н., професор (Україна);

Іващенко С.М., д.мед.н., професор (Україна);

Талагір Л.-Г., професор (Румунія);

Коваленко С.О., д.б.н., професор (Україна);

Тимрук-Скоропад К.А., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Кормільцев В.В., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Хорошуха М.Ф., д.пед.н., доцент (Україна);

Лаца З., професор (Угорщина);

Чингієне В., професор (Литовська Республіка);

Лисенко О.М., д.б.н., професор (Україна);

Шинкарук О.А., д.фіз.вих., професор (Україна);

Лопатенко Г.О., к.фіз.вих., доцент (Україна);

Ясько Л.В., к.фіз.вих., доцент (Україна).

Наказом МОН України № 886 від 02.07.2020 р. видання додано до **Переліку наукових фахових видань України категорії «Б»**, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук зі спеціальності 017 – фізичне виховання та спорт.

Наукове електронне періодичне видання «Спортивна наука та здоров'я людини / Sport Science and Human Health» включено до наукометричних баз даних і бібліотек: IndexCopernicus, CrossRef, BASE, Google Scholar, WorldCat – OCLC, ResearchBib, ResearchGate, Бібліометрика української науки, Наукова періодика України.

Видання відкрито для вільного доступу на умовах ліцензії Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0), котра дозволяє іншим особам вільно розповсюджувати опубліковану роботу з обов'язковим посиланням на автор(ів) оригінальної роботи та публікацію роботи в цьому виданні.

За точність викладених фактів та коректність цитування відповідальність несе автор.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка (протокол № 9 від 21 вересня 2022 року).

Адреса редакції: вул. Маршала Тимошенка, 13-Б, м. Київ, 04212, Україна.

Телефон: +38 (063) 289-9-289, Е-mail: journal.sshh@gmail.com.

Електронна версія видання розміщена на сайті: <http://sporthealth.kubg.edu.ua/>

© Київський Університет імені Бориса Грінченка, 2022

ЗМІСТ

1. *Бакіко Ігор, Ніколаєв Сергій, Бичук Ігор, Іваніцький Роман.* Антиалкогольне виховання школярів за допомогою занять у спортивних секціях **4**
2. *Бірючинська Світлана, Білецька Вікторія.* Вплив стилів керівництва на мотивацію та задоволеність персоналу фітнес клубів **14**
3. *Волощенко Юрій.* Соматична рухова освіта: огляд сучасних методів дослідження **22**
4. *Дорошенко Едуард, Олійник Михайло, Мельник Михайло, Олійник Ірина, Ванюк Олександр, Луценко Сергій.* Визначення ієрархічної структури змагальної діяльності кваліфікованих і висококваліфікованих волейболістів методами факторного аналізу ... **52**
5. *Дяченко Андрій, Вей Бін.* Специфічні характеристики функціонального забезпечення спеціальної працездатності футболістів на етапі спеціалізованої базової підготовки **67**
6. *Іваненко Галина, Петрова Наталія, Гудим Ганна, Цикоза Євгенія, Літвінова Ксенія.* Педагогічні технології впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів **78**
7. *Лисейко Костянтин.* Базові показники розвитку ігрових видів спорту в Івано-Франківській області за 2019–2021 роки **93**
8. *Пенчен Го, Довгодько Наталія, Сянлінь Кун, Дяченко Андрій.* Формування функціональної спрямованості підготовки веслярів високого класу до головних змагань **106**
9. *Савченко Валентин, Харченко Галина, Омері Ірина, Неведомська Євгенія, Тимчик Олеся, Буряк Ольга, Яценко Світлана, Погребняк Юлія.* Зв'язок особистісної зрілості людини зі способом життя **119**
10. *Шутова Світлана, Серебряков Олег, Прокопенко Анастасія, Ткаченко Марина.* Ефективність змагальної діяльності жіночих команд високої кваліфікації у сучасному баскетболі 3х3 **138**

<https://doi.org/10.28925/2664-2069.2022.210>

УДК 796.323.2.071.2-055.2

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖІНОЧИХ КОМАНД ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ У СУЧАСНОМУ БАСКЕТБОЛІ 3x3

Шутова Світлана^(AF), Серебряков Олег^(ADE),
Прокопенко Анастасія^(BCDE), Ткаченко Марина^(BCDE)

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
м. Київ, Україна

Внесок автора:

A – концепція та дизайн дослідження; B – збір даних;
C – аналіз і інтерпретація даних; D – написання статті;
E – редагування статті; F – остаточне затвердження статті

Анотація

Актуальність. Специфічні особливості баскетболу 3x3, як виду спорту, відповідно пред'являють специфічні вимоги до змагальної діяльності баскетболісток 3x3. Дослідження, присвячені аналізу характерних особливостей ефективної змагальної діяльності жіночих команд високої кваліфікації 3x3 із урахуванням останніх спортивних результатів участі у кваліфікаційному олімпійському турнірі національної жіночої збірної України з баскетболу 3x3.

Мета роботи - визначення та аналіз показників ефективної змагальної діяльності жіночих команд високої кваліфікації в сучасному баскетболі 3x3 як перспективного напрямку вдосконалення процесу спортивної підготовки баскетболісток національної збірної України.

Матеріал і методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури та ресурсів мережі Інтернет, аналіз архівних матеріалів міжнародної та української федерацій з баскетболу; аналіз протоколів змагальної діяльності, відеоаналіз ігор; методи математичної статистики.

Результати. Ефективність змагальної діяльності баскетболісток національної збірної України забезпечуватиметься при врахуванні її характерних показників: специфічних вимог до ігрової діяльності баскетболісток 3x3; особливостей стратегії формування рейтингу федерації країни; значущості рівня спортивних змагань з баскетболу 3x3; наявності національної системи змагань з баскетболу 3x3; забезпечення ефективності прогностичних показників відбору спортсменок у збірні команди; результатів спортивних досягнень українських баскетболісток 3x3 у головних змаганнях.

Висновки. Аналіз змін та доповнень особливостей змагальної діяльності потребує постійного отримання нової інформації, заснованої як на вивченні досвіду досягнень та особливостей підготовки баскетболісток вітчизняних та зарубіжних провідних країн-лідерів у баскетболі 3x3, так і на отриманні об'єктивно підтверджуючих чи, навпаки, спростовуючих науково-дослідницьких даних, що дозволяє визначати перспективний напрям вдосконалення процесу спортивної підготовки баскетболісток національної збірної України.

Ключові слова: баскетбол 3x3, змагальна діяльність, національні жіночі збірні команди.

THE EFFECTIVENESS OF COMPETITIVE ACTIVITY OF WOMEN'S HIGHLY QUALIFIED TEAMS IN MODERN 3X3 BASKETBALL.

*Shutova S., Serebriakov O.,
Prokopenko A., Tkachenko M.*

*National University of Physical Education and Sports of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

Abstract

Topicality. The specific features of 3x3 basketball, as a sport, accordingly present the specific requirements to the competitive activity of 3x3 women basketball players. The researches devoted to analysis of the characteristic features of the effective competitive activity of women's 3x3 highly qualified teams with taking into account the latest sport results of participation in the qualifying Olympic tournament of the women's 3x3 national basketball team of Ukraine. *Objective* – determination and analysis of effective competitive activity indicators of women's highly qualified teams in modern 3x3 basketball as the perspective direction of sports training improving process of basketball players of the Ukrainian women's national team. *Material and methods of the research:* analysis of scientific and methodological literature, Internet sources, analysis of archival materials of International and Ukrainian basketball federations; analysis of competitive activity protocols, video analysis of games; methods of mathematical statistics.

Results. The effectiveness of competitive activity of Ukrainian women's national basketball team will be provided by taking into account its characteristic indicators: specific requirements to the 3x3 women basketball players game; the features of the ranking formation strategy of the country's federation; significance of the 3x3 basketball competitions level; the presence of a national 3x3 basketball competitions system; providing the effectiveness of predictive indicators for the female players selection to the national teams; the results of sports achievements of Ukrainian 3x3 basketball players in the main competitions.

Conclusions. The analysis of changes and additions to the features of competitive activity requires the constant acquisition of new information, based both on the study of the experience of achievements and features of the training of basketball players of domestic and foreign leading countries in 3x3 basketball, and on obtaining objectively confirming or, on the contrary, refuting scientific research data, which allows to determine the prospective direction of improving the process of sports training of basketball players of the national team of Ukraine.

Keywords: basketball 3x3, competitive activity, women's national teams.

Вступ. Сучасний рівень спортивної майстерності у світовому баскетболі 3x3 достатньо високий та має явну тенденцію до подальшого зросту.

Підвищення результативності досягнень спортсменок у баскетболі 3x3, як новому олімпійському виді спорту, неможливе без урахування тенденцій розвитку гри та, відповідно, цілеспрямованого наукового пошуку проблем та їх рішень при реалізації підготовки [21].

Ряд авторів стверджує, що на спортивний результат може впливати багато факторів, такі як індивідуальні особливості особистості спортсмена чи команди в цілому, ефективність системи підготовки, матеріально-технічні умови підготовки і змагань, специфічні особливості виду спорту тощо [2, 3, 5].

Тому, система підготовки висококваліфікованих баскетболісток 3x3 повинна спиратися на сучасні достовірні науково обґрунтовані знання та закономірності формування та підвищення спортивної майстерності, обов'язково, за умови врахування особливостей змагальної діяльності даного виду спорту [1, 6, 7].

Особливості баскетболу 3x3 визначаються, перш за все, специфікою змагальної діяльності, а саме структурою, змістом та правилами гри, яка відрізняє його від класичного баскетболу.

Аналіз наукових праць з даної теми дозволяє виділити найважливіші специфічні особливості змагальної діяльності баскетболу 3x3, такі як – інтенсивність проведення офіційних змагань, рейтингова система,

цільність гри, навантаження на одного гравця команди, структура очок, що набираються тощо [6, 10].

У зв'язку з цим, специфічні особливості змагальної діяльності баскетболу 3x3, як виду спорту, обумовлюють формування специфічних вимог до ігрової діяльності баскетболісток 3x3, відповідність яким можлива за умови постійного підвищення як рівня індивідуальної майстерності спортсменок, так і злагодженої командної гри [4, 8].

Серед останніх досліджень провідних фахівців із баскетболу 3x3 спостерігається тенденція щодо формування вимог та характеристик з видів підготовки висококваліфікованих спортсменів, здійснюються дослідження, присвячені формуванню широкого спектру специфічних відмінностей баскетболу 3x3 від класичного баскетболу, а саме визначаються показники навантажень та їх вплив на організм спортсменів, дані фізичної активності, фізіологічні вимоги до баскетболістів під час гри та турнірів, структура виконання різноманітних кидків, профілі ефективності та статистика гравців, варіанти ефективної тактики через розкриття принципів взаємодії гравців під час виконання стандартних положень розіграшу м'яча з позиції «check-ball», особливості побудови програм тренувань юних баскетболістів 3x3 тощо [8, 11, 12, 13, 17, 18].

У зв'язку з включенням 9 червня 2017 р. баскетболу 3x3 до програми Ігор Олімпіади 2020 року, останні досягнення українських баскетболісток на міжнародній арені,

викликають значний дослідницький інтерес.

Відомо, що жіноча національна збірна України з баскетболу 3x3, маючи призові місця у чемпіонатах Європи та світу, не потрапила до олімпійського турніру 2021 року, який відбувся у Японії м. Токіо [19].

Зрозуміло, що постійний зріст міжнародної конкуренції вимагає здійснення аналізу та порівняння спортивних результатів вітчизняних баскетболісток 3x3 та лідерів серед континентальних та світових країн.

Тому, відсутність досліджень, присвячених аналізу змагальної діяльності українських баскетболісток високої кваліфікації із урахуванням показників участі у кваліфікаційному олімпійському турнірі національної жіночої збірної України з баскетболу 3x3, спонукає до вивчення цієї проблеми.

Мета дослідження

Мета роботи - визначення та аналіз показників ефективної змагальної діяльності жіночих команд високої кваліфікації в сучасному баскетболі 3x3 як перспективного напряму вдосконалення процесу спортивної підготовки баскетболісток національної збірної України.

Матеріал і методи дослідження

Матеріал і методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури та ресурсів мережі Інтернет, аналіз архівних матеріалів міжнародної та української федерацій з баскетболу; аналіз протоколів змагальної діяльності, відеоаналіз ігор; методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення

В рамках проведених досліджень нами були розкриті характерні особливості ефективної змагальної діяльності жіночих команд високої кваліфікації 3x3, здійснено порівняльний аналіз результатів участі національної жіночої збірної команди України з лідерами олімпійського турніру 2021 року.

Аналіз літературних даних та ресурсів мережі Інтернет, дозволив визначити, що правила та, відповідно, специфіка гри в баскетболі 3x3, як окремого олімпійського виду спорту, на відміну від класичного баскетболу, призвели до змін та оновлення її змісту, як у варіативності застосування технічних рухових дій, так і тактично-стратегічних модифікацій ведення гри.

Серед головних характерних причин цих змін фахівці виділяють наступні: короткочасний характер гри, менша кількість гравців на майданчику та запасних, менша вартість кидків, коротший час на атаку, менший розмір майданчика тощо, що, у підсумку, обумовлює певні специфічні вимоги до баскетболісток [14, 22].

Узагальнені дані наукових публікацій свідчать, що серед специфічних вимог до ефективної змагальної діяльності баскетболісток 3x3 найбільш характерними на сьогодні є: динамічність, атлетичність та агресивність гри, які мають забезпечуватися за рахунок високошвидкісних та силових дій гравців в умовах дефіциту часу,

простору, жорсткому контакті з суперником, пріоритетності далеких кидків, зміни функцій та ролей окремих гравців у бік універсальності, що потребує більш віртуозного, ніж у класичному баскетболі, володіння м'ячем, однакового володіння грою під кільцем, якостями снайпера, та розширення діапазону ефективних ігрових дій, переваги гри на периметрі з акцентом на дальні трьохочкові атаки тощо [15, 16].

Також, слід зазначити, що у баскетболі 3x3, на відміну від класичного баскетболу, змагальну діяльність слід розглядати як багаторівневу систему.

Його основною специфічною відмінністю є рейтингова система, яка має певну структуру та технологію нарахування балів, за умови участі у мережі змагань Міжнародної федерації баскетболу (FIBA 3x3), яка, в свою чергу, організована за пірамідальною системою: змагання національних команд, професійних команд та масові події.

Офіційними змаганнями FIBA 3x3 для професійних жіночих команд 3x3, є «FIBA 3x3 Women's Series», які дають можливість жінкам регулярно грати в 3x3 на найвищому рівні, та, відповідно, розглядати їх як унікальну можливість для найкращих баскетболісток підготуватися до чемпіонату світу 3x3 та Олімпійських ігор [19].

За допомогою аналізу матеріалів Міжнародної федерації баскетболу визначена структура рейтингу FIBA 3x3 у відповідних категоріях (чоловіки, жінки, U23 чоловіки, U23 жінки, U18 чоловіки,

U18 жінки), яка складається з трьох взаємопов'язаних видів: індивідуальний рейтинг, рейтинг команд, рейтинг федерації.

Причому, індивідуальний рейтинг є основним показником рейтингової системи FIBA 3x3, але саме рейтинг федерації країни дозволяє здійснити відбір команд-учасниць офіційних турнірів (чемпіонатів Європи, світу та Олімпійських ігор) [19].

У зв'язку з цим, на сьогодні є важливим вивчення передового досвіду провідних національних федерацій щодо особливостей стратегії формування рейтингу федерації країни FIBA 3x3, в основі якої пріоритетним може бути, вибір міжнародних турнірів або національних змагань, саме через підрахунок кількості ігрових днів.

Слід підкреслити, що організація проведення міжнародних турнірів та забезпечення участі в них висококваліфікованих баскетболісток 3x3 національною федерацією дозволяє не тільки набирати високі рейтингові бали, але і отримувати міжнародний досвід, раціонально витрачаючи свій ігровий потенціал.

Однак, враховуючи те, що рейтинг федерації країни будується на основі врахування особистих рейтингів кожної баскетболістки, які підраховуються за дев'ятьма кращими її турнірами за останні 12 місяців, то для забезпечення високого рівня підготовленості національної збірної команди та результатів їх виступів у офіційних міжнародних турнірах слід враховувати перш за все раціональність організації та

проведення чемпіонатів України з баскетболу 3х3, наявність професійних команд, ліг та повноцінних збірних команд, при чому різних вікових категорій.

Згідно документів, які надані на офіційному сайті федерації баскетболу України, аналіз хронологічних даних, щодо організації та реалізації системи змагань з баскетболу 3х3, які проводяться під загальним керівництвом Федерації баскетболу України (окрім спільного керівництва Шкільної Баскетбольної Ліги України 3х3 та IV літньої Гімназіади України з баскетболу 3х3, відповідно з Комітетом з фізичного виховання та спорту, Міністерством освіти і науки України, Міністерством молоді та спорту України та Українською федерацією учнівського спорту), свідчить, по-перше, про наявність та регулярність проведення внутрішніх чемпіонатів та різновидів турнірів; по-друге, про охоплення всіх категорій, відповідно до вимог рейтингу FIBA 3х3; по-третє, про охоплення вікових категорій дитячо-юнацького віку (Шкільна Баскетбольна Ліга України 3х3 та IV літня Гімназіада України), що підкреслює плановість проведення роботи, як зі стимулювання розвитку баскетболу 3х3 в Україні, так і з підготовки резерву у даному виді спорту [9].

Також, слід зазначити, що у регламенті чемпіонату України з баскетболу 3х3 «Суперліга 3х3» серед команд чоловіків та жінок сезону 2019-2020 рр. одне із завдань сформульоване як створення умов для появи професійних клубів з

баскетболу 3х3 [9, 19].

Згідно перерахованих даних, які свідчать про розвиток в Україні організаційної структури національної системи змагань з баскетболу 3х3 відповідно до структури рейтингу та мережі змагань FIBA 3х3, слід підкреслити, що на сьогодні, український баскетбол 3х3 у світі представляють спортсменки, які входять до складу жіночих збірних команд всіх рейтингових категорій: національна, U23, U18, U17.

Аналіз головних спортивних досягнень українських баскетболісток 3х3, свідчить, що за період з 2010 року до Ігор Олімпіади 2020, а саме з першого успішного представлення баскетболу 3х3 як офіційної дисципліни на Юнацьких Олімпійських іграх у Сінгапурі, національна жіноча збірна України не тільки регулярно приймала участь у головних міжнародних офіційних змаганнях FIBA 3х3, але й займала призові місця. Взагалі, за цей період було проведено 6 чемпіонатів світу та 5 чемпіонатів Європи (табл.1).

Так, вперше українські спортсменки приймали участь в офіційному чемпіонаті світу з баскетболу 3х3 у Греції м. Афіни у 2012 році, де розігрувались медалі у змаганнях чоловіків, жінок та змішаних квартетів.

Національна жіноча збірна команда України у складі Ольги Мазниченко, Ганни Соколан, Ганни Рульової та Любові Альошкіної посіла 4 місце.

Таблиця 1

Результати участі національної жіночої збірної України у чемпіонатах Європи та світу з баскетболу 3x3

Змагання	Рік	Місце у підсумковій турнірній таблиці				
		2012	2014	2016	2017	2018
Чемпіонат Європи	не проводився	9	5	не пройдено кваліфікацію	3	8
Чемпіонат світу	4	19	2	3	не пройдено кваліфікацію	14

Проте, змагаючись у змішаних квартетах Ольга Мазниченко і Ганна Соколан спільно з одеситами Миколою Єрьоміним і Дмитром Липовцевим зуміли вибороти бронзу посівши третє місце у міксті. У 2016 році у Китаї м. Гуанчжоу національна жіноча збірна України з баскетболу 3x3 стає срібним призером чемпіонату світу, склад команди: Євгенія Спітковська, Віта Горобець, Дар'я Завидна, Анна Зарицька; у 2017 році здобуто бронзу чемпіонату світу у Франції м. Нанті, склад команди: Ганна Зарицька, Кристина Філевич, Оксана Моллова, Дар'я Завидна [9, 19].

У зазначений період часу національна жіноча збірна України приймала участь у всіх 5-х офіційних

чемпіонатах Європи, при цьому у кожному турнірі потрапляла у фінальну частину, чотири рази доходила мінімум до чвертьфіналу. У 2018 році у Румунії м. Бухарест збірна команда у складі Христини Філевич, Олени Огороднікової, Анни Ольховик та Євгенії Спітковської завоювала бронзові медалі [20].

Порівняльний аналіз досягнень на чемпіонатах світу з баскетболу 3x3 серед національних жіночих збірних команд з 2012 року свідчить, що у шести чемпіонатах світу призерами ставали команди 10 країн, з них три, а саме США, Росії та Франції ставали тричі призерами, команди Угорщини та України двічі, і інші команди п'яти країн по одному разу (рис. 1) [20].

Рисунок 1. Співвідношення кількості призових місць, зайнятих національними жіночими збірними командами у чемпіонатах світу з баскетболу 3x3

Порівняльний аналіз досягнень у чемпіонатах Європи з баскетболу 3x3 серед національних жіночих збірних команд показує, що з 2014 по 2019 роки також призерами ставали команди 10 країн (рис. 2).

Причому, лідером у кількості зайнятих перших місць є збірна команда Росії, а саме, двічі ставала чемпіоном та один раз бронзовим призером, збірні команди Франції та Іспанії двічі призери, але французькі спортсменки два рази були чемпіонками, на відмінність від іспанок, які двічі виборювали срібні медалі [20].

Згідно підсумкової таблиці олімпійського турніру 2021 року з баскетболу 3x3 з 1 по 8 місце зайняли, відповідно, збірні команди США, Російського Олімпійського Комітету, Китаю, Франції, Японії, Італії, Румунії та Монголії. Таким чином, з 8 збірних команд-фіналістів – 4 з Європи та 4 з інших континентів

(Америци, Азії).

При цьому, розглядаючи досягнення команд країн Америки та Азії, слід відмітити, що, якщо збірна США є командою-лідером у кількості призових місць у чемпіонатах світу, то збірна Китаю була призером лише один раз, а Японії та Монголії жодного разу.

Серед європейських команд прослідковується більший взаємозв'язок досягнутих результатів у Олімпіаді у Токіо з їх результатами у європейській першості.

Так, наприклад, збірні команди Росії та Франції є командами з найбільшою кількістю призових місць як у чемпіонатах Європи, відповідно 3 й 2 рази, так і світі, відповідно по 3 рази. Збірна Італії була чемпіоном світу у 2018 році, а збірна команда Румунії срібним призером Європи у 2016 році [19].

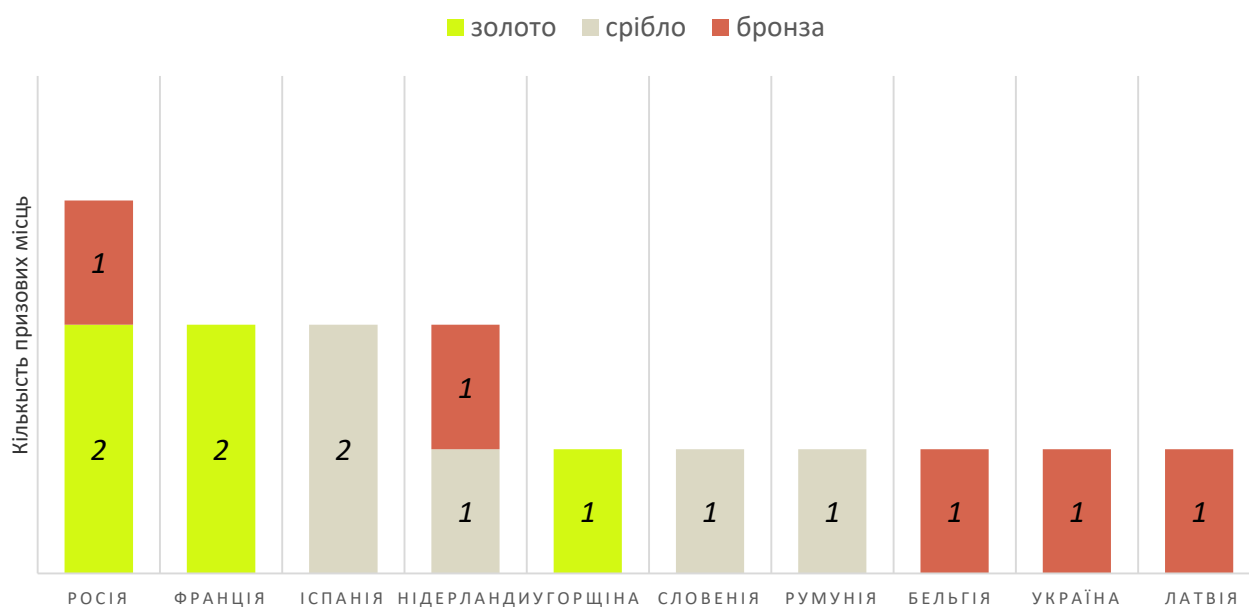

Рисунок 2. Співвідношення кількості призових місць, зайнятих національними жіночими збірними командами у чемпіонатах Європи з баскетболу 3x3

Розглядаючи співвідношення кількості призових місць, зайнятих національними жіночими збірними командами у чемпіонатах Європи та світу з баскетболу 3x3, визначено, що українські баскетболістки входили в 10 команд-призерів Європи та світу 4 роки в цілому, включаючи 2012 рік (мікст), відповідно мали велику перспективу для участі у Іграх Олімпіади 2020.

Найкоротший шлях до Олімпіади в Токіо у українських баскетболісток був через два способи отримання кваліфікації: рейтинг федерації FIBA 3x3 чи олімпійський кваліфікаційний турнір, а саме, через врахування 3 медалістів чемпіонату світу з баскетболу FIBA 3x3 2019 року.

Однак, українські баскетболістки 3x3 не скористались ні першим, ні другим варіантом, тому що, по-перше, послідовно не пройдена кваліфікація чемпіонату Європи 2017 року та чемпіонату світу 2018 року, по-друге, українські баскетболістки посіли не високі місця, у чемпіонатах світу та Європи у 2019 році, відповідно, 14 та 8 місця.

Таким чином, результати порівняльного аналізу досягнень команд учасниць олімпійського турніру, можливо слід розглядати як певну закономірність та враховувати при прогнозуванні майбутніх результатів змагань, що дає можливість своєчасно та адекватно корегувати підготовку баскетболісток збірної України.

Висновки

У сучасному баскетболі 3x3 найвищих спортивних результатів можливо досягти за умови

постійного моніторингу та впровадження в підготовку баскетболісток не тільки останніх тенденцій розвитку гри, але і всіх показників ефективної змагальної діяльності.

Баскетбол 3x3 є молодим олімпійським видом спорту, в якому ще відбувається формування всіх складових системи підготовки спортсменок.

Тому, аналіз змін та доповнень особливостей змагальної діяльності потребує постійного отримання нової інформації, заснованої як на вивченні досвіду досягнень та особливостей підготовки баскетболісток вітчизняних та зарубіжних провідних країн-лідерів у баскетболі 3x3, так і на отриманні об'єктивно підтверджуючих чи, навпаки, спростовуючих науково-дослідницьких даних, що дозволяє визначати перспективний напрям вдосконалення процесу спортивної підготовки баскетболісток національної збірної України.

Враховуючи те, що змагальну діяльність в баскетболі 3x3 слід розглядати як багаторівневу систему, то майбутні результати участі та конкурентоспроможність національної жіночої збірної команди України у престижних міжнародних турнірах залежать від раціонально спланованої спортивної підготовки баскетболісток 3x3, під час якої необхідно враховувати наступні характеристики показників ефективної змагальної діяльності:

✚ - головні специфічні особливості баскетболу 3x3, як виду спорту, на відмінність від класичного баскетболу, відповідно специфічні вимоги до ігрової діяльності

баскетболісток 3x3;

✚ особливості стратегії формування рейтингу федерації країни;

✚ значущість рівня спортивних змагань з баскетболу 3x3, визначення їх ієрархії та відповідність рейтингу FIBA 3x3;

✚ наявність національної системи змагань відповідно до структури рейтингу та мережі змагань FIBA 3x3;

✚ забезпечення ефективності прогностичних показників відбору спортсменок у збірні команди на основі аналізу зіставлення стратегії набору рейтингових балів та постійної модифікації підходів до кваліфікаційного відбору національних команд до головних змагань FIBA 3x3;

✚ результати спортивних досягнень українських баскетболісток 3x3 у чемпіонатах Європи та світу, та

кваліфікаційному олімпійському турнірі.

Дані щодо аналізу головних спортивних досягнень українських баскетболісток 3x3, повинні розкривати повний перелік як позитивних, так і негативних показників, причин та проблем, які супроводжували увесь період підготовки та змагальний процес.

З головних проблем, згідно проведеного аналізу, можна виділити наступні: відсутність професійних спортсменок з баскетболу 3x3, низька конкуренція, насичений календар змагань.

Перспективи подальших досліджень передбачають накопичення даних для розробки модельних показників ігрової діяльності висококваліфікованих баскетболісток 3x3.

Література:

1. Безмилов М, Шинкарук О. Тенденції та актуальні проблеми підготовки баскетболістів високого класу в сучасних умовах глобалізації та популяризації баскетболу. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2020;9(28):112-31. DOI: 10.31652/2071-5285-2020-9(28)-112-131
2. Борисова О, Шутова С, Нагорна В, Шльонська О, Серебряков О, Митько А. Характеристика змагальної діяльності збірних команд України зі спортивних ігор на міжнародній арені. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2020;2(4):27-37. DOI: 10.28925/2664-2069.2020.2.3
3. Костюкевич ВМ. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту). Вінниця: Планер; 2014. 616 с.
4. Мітова ОО. Теоретико-методичні основи контролю в командних спортивних

References:

1. Bezmylov M, Shynkaruk O. Trends and actual problems of training high-class basketball players in modern conditions of globalization and popularization of basketball. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii*. 2020;9(28):112-131. DOI: 10.31652/2071-5285-2020-9(28)-112-131. (Ukrainian)
2. Borysova O, Shutova S, Nagorna V, Shlonska O, Serebriakov O, Mytko A. Characteristics of the competitive activity of Ukrainian national teams in sports games in the international area. *Sportyvna nauka ta zdorovia liudyny*. 2020;2(4):27-37. DOI: 10.28925/2664-2069.2020.2.3. (Ukrainian)
3. Kostiukevych VM. Theory and methods of sports training (on the example of team sports). Tutorial. Vinnytsia: Planer; 2014. 616 p. Ukrainian
4. Mitova OO. Theoretical and methodical bases of control in team sports games in the

- іграх в процесі багаторічного вдосконалення [дисертація]. Київ: НУФВСУ; 2021. 595 с.
5. Платонов ВМ. Сучасна система спортивного тренування. Київ: Перша друкарня; 2020. 704 с.
6. Соболев ЛЮ, Сліпуха ВВ, Бацунов ВП, Поплавський ЛЮ, укладачі. Баскетбол 3x3: метод. рек. для студ. вищ. навч. закл. Київ: КНЕУ; 2015. 27 с.
7. Сушко РО, Мітова ОО, Дорошенко ЕЮ. Змагальна діяльність висококваліфікованих гравців у баскетболі: навчальний посібник для студ. спеціальності 7.01020201 "Спорт", галузі знань 0102 "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини". Дніпропетровськ: НВП "Інтерсервіс"; 2014. 164 с.
8. Холопов В, Безмилов М. Особливості реалізації стандартних положень під час розіграшу м'яча з позиції «check-ball» командами високої кваліфікації в баскетболі 3 x 3. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020;4:43-52. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.4.43-52
9. Федерація баскетболу України [Інтернет]. Доступно: <http://fbu.ua>.
10. Шутова С, Назаренко Л, Кравченко Д. Результати «Данк-конкурсів» на чемпіонатах світу з баскетболу FIBA 3X3 як інформативний показник стану розвитку виду спорту в Україні. В: Шинкарук ОА, редактор. Матеріали I Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії; 2018 Квіт 19; Київ. Київ: НУФВСУ; 2018. с. 14-6.
11. Conte D, Straigis E, Clemente FM, Gómez MA, Tessitore A. Performance profile and game-related statistics of FIBA 3 × 3 Basketball World Cup 2017. *Biology sport*. 2019;36(2):149-54. DOI: 10.5114/biolsport.2019.83007
- process of long-term improvement [dissertation]. Kyiv: NUUPES; 2021. 595 p. Ukrainian.
5. Platonov VM. A modern system of sports training. Kyiv: Persha drukarnia; 2020. 704 p. Ukrainian.
6. Sobolev LIu, Slipukha VV, Batsunov VP, Poplavskiy LIu, ukladachi. 3x3 Basketball: methodical recommendations for students of higher educational institutions. Kyiv: KNEU; 2015. 27 p. Ukrainian
7. Sushko RO, Mitova OO, Doroshenko EIu. Competitive activity of highly qualified basketball players: study guide for students of specialty 7.01020201 "Sport", branch of knowledge 0102 "Physical education, sports and human health". Dnipropetrovsk: NVP "Interservis"; 2014. 164 p. Ukrainian.
8. Kholopov V, Bezmylov M. Features of standard position realization during playing the ball from the position of «check-ball» by highly qualified teams in basketball 3 × 3. *Theory and Methods of Physical education and sports*. 2020;4:43-52. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.4.43-52. Ukrainian.
9. Basketball Federation of Ukraine [Internet]. Available from: <http://fbu.ua>. Ukrainian.
10. Shutova S, Nazarenko L, Kravchenko D. The results of "Dunk Contests" at the FIBA 3X3 World Basketball Championships as an informative indicator of the state of development of the sport in Ukraine. V: Shynkaruk OA, redaktor. Materialy I Vseukrainskoi elektronnoi naukovopraktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu Innovatsiini ta informatsiini tekhnolohii u fizychnii kulturi, sporti, fizychnii terapii ta erhoterapii; 2018 Kvit 19; Kyiv. Kyiv: NUUPES; 2018. p. 14-6. Ukrainian.
11. Conte D, Straigis E, Clemente FM, Gómez MA, Tessitore A. Performance profile and game-related statistics of FIBA 3 × 3 Basketball World Cup 2017. *Biology sport*. 2019;36(2):149-54. DOI: 10.5114/biolsport.2019.83007

12. Erculj F, Vidic M, Leskošek B. Shooting efficiency and structure of shooting in 3 × 3 basketball cooperated to 5 × 5 basketball. *International journal of Sports Science & Coaching*. 2019;15(1):91-8. DOI: 10.1177/1747954119887722
13. Figueira B, Mateus N, Esteves P, Dadelienė R, Paulauskas R. Physiological Responses and Technical-Tactical Performance of Youth Basketball Players: A Brief Comparison between 3x3 and 5x5 Basketball. *Journal of Sports Science and Medicine*. 2022;21:332-40. DOI: <https://doi.org/10.52082/jssm.2022.332>
14. Herrán A, Usabiaga O, Castellano J. Comparacion del perfil físico entre 3 × 3 y 5 × 5 en baloncesto formativo. Physical Profile Comparison Between 3 × 3 and 5 × 5 Basketball Training. *Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y el Deporte*. 2017;17(67):435-47.
15. Montgomery PG, Maloney BD. 3 × 3 Basketball: Performance Characteristics and Changes During Elite Tournament Competition. *International Journal of Sports Physiology and Performance*. 2018 Nov 19:1-8. DOI: 10.1123/ijsp.2018-0011.
16. Montgomery PG, Maloney BD. 3 × 3 Basketball Competition: Physical and physiological characteristics of elite players. *Journal of Physical Fitness, Medicine, Treatment in Sports*. 2018;5(3):1-7. DOI: 10.19080/JPFMTS.2018.05.555664
17. Petrov D, Bonev M. Training program for adolescent basketball players aged 12-14, practicing basketball 3x3. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018;18(5):2097-2100. DOI:10.7752/jpes.2018.s5315
18. Sampaio J, Abrantes C, Leite N. Power, heart rate and perceived exertion responses to 3 × 3 and 4 × 4 basketball small-sided games. *Revista de Psicologia del Deporte*. 2019;18(3):463-7.
19. FIBA - International Basketball Federation [Internet]. Available from: <http://fiba.com>.
12. Erculj F, Vidic M, Leskošek B. Shooting efficiency and structure of shooting in 3 × 3 basketball cooperated to 5 × 5 basketball. *International journal of Sports Science & Coaching*. 2019;15(1):91-8. DOI: 10.1177/1747954119887722
13. Figueira B, Mateus N, Esteves P, Dadelienė R, Paulauskas R. Physiological Responses and Technical-Tactical Performance of Youth Basketball Players: A Brief Comparison between 3x3 and 5x5 Basketball. *Journal of Sports Science and Medicine*. 2022;21:332-40. DOI: <https://doi.org/10.52082/jssm.2022.332>
14. Herrán A, Usabiaga O, Castellano J. Comparacion del perfil físico entre 3 × 3 y 5 × 5 en baloncesto formativo. Physical Profile Comparison Between 3 × 3 and 5 × 5 Basketball Training. *Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y el Deporte*. 2017;17(67):435-47.
15. Montgomery PG, Maloney BD. 3 × 3 Basketball: Performance Characteristics and Changes During Elite Tournament Competition. *International Journal of Sports Physiology and Performance*. 2018 Nov 19:1-8. DOI: 10.1123/ijsp.2018-0011.
16. Montgomery PG, Maloney BD. 3 × 3 Basketball Competition: Physical and physiological characteristics of elite players. *Journal of Physical Fitness, Medicine, Treatment in Sports*. 2018;5(3):1-7. DOI: 10.19080/JPFMTS.2018.05.555664
17. Petrov D, Bonev M. Training program for adolescent basketball players aged 12-14, practicing basketball 3x3. *Journal of Physical Education and Sport*. 2018;18(5):2097-2100. DOI:10.7752/jpes.2018.s5315
18. Sampaio J, Abrantes C, Leite N. Power, heart rate and perceived exertion responses to 3 × 3 and 4 × 4 basketball small-sided games. *Revista de Psicologia del Deporte*. 2019;18(3):463-7.
19. FIBA - International Basketball Federation [Internet]. Available from: <http://fiba.com>.

20. FIBA Europe [Internet]. Available from: <http://www.fibaeurope.com/default.asp>
21. FIBA History: The birth of 3 × 3 basketball: International Basketball Federation [Internet]. Available from: <https://www.fiba.basketball/3x3/history>
22. FIBA 3 × 3 Rules of the Game: International Basketball Federation [Internet]. Available from: <https://fiba3x3.com/en/documents.html>
20. FIBA Europe [Internet]. Available from: <http://www.fibaeurope.com/default.asp>
21. FIBA History: The birth of 3 × 3 basketball: International Basketball Federation [Internet]. Available from: <https://www.fiba.basketball/3x3/history>
22. FIBA 3 × 3 Rules of the Game: International Basketball Federation [Internet]. Available from: <https://fiba3x3.com/en/documents.html>

Автори засвідчують про відсутність конфлікту інтересів.

Інформація про авторів:

Шутова Світлана Євгенівна

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
завідувач кафедри спортивних ігор
Національного університету фізичного
виховання і спорту України,
м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0001-6407-3100
E-mail: svetles@ukr.net

Серебряков Олег Юрійович

кандидат наук з фізичного виховання та спорту
доцент кафедри спортивних ігор
Національного університету фізичного
виховання і спорту України,
ORCID: 0000-0002-9074-6521
E-mail: avatar@ukr.net

Прокопенко Анастасія Олександрівна

викладач кафедри спортивних ігор
Національного університету фізичного
виховання і спорту України
м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0001-5782-6143
E-mail: Prokopenko_N@ukr.net

Ткаченко Марина Іванівна

викладач кафедри спортивних ігор
Національного університету фізичного
виховання і спорту України,
м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-0525-8487
E-mail:
marinatkachenko2908@gmail.com

Отримано: 05.08.2022

Прийнято: 16.08.2022

Опубліковано: 21.09.2022

Шутова Світлана, Серебряков Олег, Прокопенко Анастасія, Ткаченко Марина.
Ефективність змагальної діяльності жіночих команд високої кваліфікації у
сучасному баскетболі 3x3. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2022;2(8):138-
150. DOI:10.28925/2664-2069.2022.210